

ACCENT VARIANCE OF STRUKTURAL CLASS IX VERBS IN SOUTHWESTERN SUPRADIALECT OF UKRAINIAN LANGUAGE

Ivanochko K. M.

INTRODUCTION

In the southwestern supradialect, as well as in the Ukrainian language in general, there functions a big number of Structural Class IX verbs. They are characterized by the width of usage range (the Carpathian, Bukovynian-Upper Dniesterian, and Podillian-Volynian subgroups of dialects), by rootedness into the Proto Slavic language community, by the aspect grammeme (with the imperfective aspect predominating), by the development of lexical-semantic derivation, by the productiveness of the derivation nest and fixedness in all the literary variants of the language. Prefix components represent acquiring the perfective grammeme and the semantic correlativity with one-root prefix imperfectives of Structural Classes I and III, which are characterized by root and suffix accentuation correspondingly.

During the latest decades the accentuation of verbs, including those of the defined structure, from different aspects have repeatedly become the subject for scholarly studies of V. Skliarenko¹, V. Zadorozhnyy² (diachronic), V. Rusanivsky³, V. Vynnytsky⁴, S. Ponomarenko⁵ (synchronic), K. Ivanochko⁶ (synchronic in diachronic), V. Vynnytsky⁷,

¹ Склиаренко В. Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ. 2017. Р. 9–125.

² Задорожний В. Акцентні процеси в префіксальних дієсловах з колишніми редукованими кореня в сучасній мові. *Українська мова*. Київ, 2002. № 3. Р. 65 – 80; Задорожний В. Б. Видоутворення як причина акцентних змін у системі дієслова в українській мові. *Мовознавство*. Київ, 2002. № 4/5. Р. 12–20; Задорожний В. Б. Реконструкція акцентних процесів у префіксальних дієслівних утвореннях. *Мовознавство*. Київ. 2003. № 1. Р. 66–76; Задорожний В. Б. Про причину постійної наголошуваності префікса ви- в дієсловах доконаного виду. *Мовознавство*. Київ. 2003. № 4. Р. 66–75.

³ Русанівський В. М. Закономірності наголошування дієслівних основ. *Сучасна українська літературна мова. Морфологія*. Київ. 1969. Р. 319–325.

⁴ Винницький В. Українська акцентна система : становлення, розвиток. Львів. 2002. Р. 313–347.

⁵ Пономаренко С. Особливості наголошування дієслів в українських говірках бузько-інгульського межиріччя. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. Р. 36–39.

⁶ Іваночко К. Кореневе наголошування префіксально-суфіксальних дієслів із суфіксальною морфемою -и- в гуцульських говірках (на матеріалі короткого словника “Гуцульські говірки” Я. Закревської). *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 2012. Вип. XXXII – XXXIII. Р. 135–145; Іваночко К. Наголосові особливості суфіксальних вербативів недоконаного виду суфіксально-кореневого акцентного типу в південно-західному наріччі української мови. *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія “Філологія”*. Дрогобич. 2015. Вип. 36. Р. 50–68; Іваночко К. Наголосові особливості суфіксальних дієслів кореневого акцентного типу в гуцульських говорах (на матеріалі діалектологічної праці М. Павлюка, І. Робчука “Українські говори Румунії : діалектні тексти”). *Teka komisji polsko-ukraińskich związków kulturowych*.

L. Ryazanova⁸, L. Legka⁹ (versificational). The verbates of the noted structural class are characterized by belonging to the three accent types (root, suffix-root and suffix-flexion).

Root accentuation of the defined verbs is motivated by their preserving the accentuation features of the late Proto Slavic barytone accent paradigm (*a.p.a.*), as well as by phonetic and derivational processes (semantic-grammatical and lexical-semantic). Root accentuation is also represented by verbates of the former oxytone (*a.p.b.*) or mobile (*a.p.c.*) accent paradigms, which is caused by paroxytonic retaining the stress from the stem class suffix and presence flexions to the root: *vádumu* “шкочити”; “(на кого) сварити” < **v’aditi* **v’adīť* (a.p.a.) (Скл., 12), *múslumu* “думати, бажати, хотіти” < **m’ysliti* **m’yslīť* (a.p.a.) (Скл., 14); *krácumu* “фарбувати” < **krāsīti* **krāsīť* (a.p.a.) (Скл., 12); *postúmu*, -*stúm* “постити”, *póstiti*, *póšču*, *póstit* “постити” < **postīti* **p’ostīť* (a.p.b.) (Скл., 12); *slóziti*, *slózu*, *slózit* “плакати, ревіти (зрубо)” < **slbzīti* **slbzīť* (a.p.c.) (Скл., 82).

Suffix-root accentuation derives from late Proto Slavic accent paradigms – oxytone (*a.p.b.*) and mobile (*a.p.c.*): *bilúmu* < **běliti* **bělīť* (a.p.b.) < **bělť* (a.p.b.) (Скл., 12); *gрозúmu* < **groziti* **gr’ozīť* (a.p.b.) < **grozá* (a.p.b.) (Скл., 12); *molúmu* < **modliti* **m’odīť* (a.p.b.) (Скл., 12); *будúmu* “будити, пробуджувати від сну” < **būditi* **būdīť* (a.p.c.) (Скл., 160); *дарúmu* “дарувати” < **dārīti* **dārīť* (a.p.c.) < *dārť* (a.p.c.) (Скл., 12).

Suffix-flexion accentuation is rooted mainly into the mobile accent paradigm: *варúmu*¹, -*мé* < **vārīti* **vārīť* (a.p.c.) (Скл., 162), *вершуму* < **vbršīti*, **vbršīť* (a.p.c.) (Скл., 162), *веселúму* < **veseliti* **veselīť* (a.p.c.) (Скл., 162), *гатúму*, *гачу́*, *гатúм*, *гатúм* “гатити” < **gātiti* **gātīť* (a.p.c.) (Скл., 160); *посмертуму*, *усмертуму*¹⁰ “вбити, причинити смерть” < **meriti* **mьretť* (a.p.c.) (Скл., 156).

Within the defined accent type there are derivatives of both barytone and oxytone accent paradigms, their accentuation being motivated by

Lublin. 2016. Том. XI. Ст. 50–60; Іваночко К. Акцентуаційні особливості каузативів дев’ятого структурного класу з ад’ективними основами пізньопраслав’янської рухомої акцентної парадигми у південно-західних говорах української мови. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія “Філологічні науки” (мовознавство). Збірник наукових праць. № 7. Дрогобич. 2017. Р. 71–76.

⁷ Винницький В. М. Наголошування дієслів у поезії Івана Франка. *Укр. мова і література в школі*. 1981. № 8. Р. 44–46.

⁸ Рязанова О. До проблеми акцентуації дієслів у поезії Івана Франка (суфіксально-флексійне наголошення, тип СФ). *Українське літературознавство* : Збірник наукових праць. 2006. Вип. 68. Р. 219–226.

⁹ Легка Л. Акцентна система дієслів у поетичних творах Лесі Українки (у порівнянні з тогочасною та сучасною нормами) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук зі спец. 10.02.01 – “Українська мова. Київ. 2016. 20 р.

¹⁰ У лексикографічному дожерелі дієслова подані без наголосового маркера : *посмертуму* “вбити”. Ще *усмертуму* (СБГ, II, 120).

accent analogy to the verbs of the mobile accent paradigm: *сварі́тис'і, -рѹс'і* “гелотати, кричати (індик)” < *sváriti s'a, svár'u sa, -rit sa* “сваритися” < **sv'ariti *sv'arītь* (а.р.а.) (Скл., 157); *ладі́тис, ладжу́, ладі́ш* “заготовляти матеріали (перев. деревину, дрова)” < **láditi *l'aditь* (а.р.а.) (Скл., 157); *хвалю́* “хвалити” < **xvāliti *xvālītь* (а.р.б.) (Скл., 158).

Suffix-root and suffix-flexion accentuation of the Ukrainian proper origin period is motivated by the analogy to stressing verbates of the *a.n.b.* and *a.n.c* accent paradigms, which correlates them with the accentuation features of West and South Slavic languages. Unlike other dialects of the southwestern supradialect, in Boyko dialects, as well as in the southeastern supradialect of the Ukrainian literary language, the verbates defined tend to preserve the late Proto Slavic mobile accent paradigm.

Within the defined accent type there are derivatives of both barytone and oxytone accent paradigms, their accentuation being motivated by accent analogy to the verbs of the mobile accent paradigm: *сварі́тис'і, -рѹс'і* “гелотати, кричати (індик)” < *sváriti s'a, svár'u sa, -rit sa* “сваритися” < **sv'ariti *sv'arītь* (а.р.а.) (Скл., 157); *ладі́тис, ладжу́, ладі́ш* “заготовляти матеріали (перев. деревину, дрова)” < **láditi *l'aditь* (а.р.а.) (Скл., 157); *хвалю́* “хвалити” < **xvāliti *xvālītь* (а.р.б.) (Скл., 158).

Root, suffix-root and suffix-flexion accentuation of the Ukrainian proper origin period verbs is motivated by accent analogy to the derivatives of the old accent paradigms (*a.p.a., a.p.b., a.p.c.*) which correlate with the accentuation features of West and South Slavic languages.

Unlike other dialects of the southwestern supradialect, in Boyko dialects, as well as in the southeastern supradialect of the Ukrainian literary language, and thus in the modern Ukrainian literary language, the verbates defined tend to suffix-flexion stress which is correlative with the late Proto Slavic mobile accent paradigm.

The verbates of Structural Class IX in the supradialect under study, especially in Boyko and Transcarpathian subdialects (irrespective of their accent type – root, suffix-root or suffix-flexion), represent accentuation variance, which is motivated by their nature. As far as it the nature of Boyko subdialects is concerned, according to L. Kots-Grygorchuk, they (Boyko subdialects) belong to “mixed and transitive subdialects between Upper-Dniesterian, Pokuttyan-Bukovynian, Hutsul, Thrascarpathanian and Upper-Sannian dialect massifs”¹¹. Accent variants of the defined derivatives

¹¹ Григорчук-Коць Л. Лінгвістично-географічне дослідження українського діалектного простору. Нью-Йорк – Львів. 2012. Р. 107.

represent correlation with their accent peculiarities in South and West Slavic languages.

The relevance of accentuation variance among the words of different morphological classes in the colloquial Ukrainian literary speech (with, due to southwestern and southeastern accent peculiarities unification, the number of their accent variants reduced,) was pointed out by V. Vynnytskyy – “...in the live speech these tendencies are to some extent either inconsistent or almost inactive”¹². Perfect aspect prefix verbs, in his opinion, have mostly preserved the features of stressing the motivative non-prefix derivatives of the imperfective aspect¹³.

Unclear causes of the defined structural class suffix verbs variance accentuation, accent uncorrelation of the constituent derivation nests in the structure of a dialect or even a subdialect, as well as accentuation difference of the constituents of a derivation nest in the variants of the Ukrainian literary language, including modern Ukrainian, and the confirmation of the paroxytonese as an accent phenomenon of the southwestern supradialect proper, motivate the choice of the investigation subject.

1. Accent variance of barytone accent paradigm verbs

Root accent type verbs are rooted into all the three accent paradigms (with barytone accent paradigm predominating). Among them we encounter a number of derivatives which on the level of dialects (or a dialect), even a local subdialect (modern Hutsul, modern eastern Boyko, “Hungarian-Rusyn” (Transcarpathian)), or literary standards represent accent difference (variance) – root and suffix-root, root and suffix-flexion – or accent uncorrelation of prefixal and motivating derivatives that belong to the same derivation nest.

Accent variance is also characteristic of Proto Slavic verbs, which had not undergone the reconstructedness of the accent paradigms, verbates of the Ukrainian proper origin period being among them.

Among the verbs of the barytone accent paradigm, accent variance belongs to the sporadic accentuation processes (8): *бáвити* (*забавлю́ся*), *брíтвити* (*брытíти*), *вáбíti*, *вíтрíti*, *пáрвити* (*парíте*), *пéстíti*, *морóзíti*, *полóшити*.

The first verb (*бáвити*) with a lonely prefix formation is characterized by the width of usage range (Boyko, Hutsul, Upper Dniesterian subdialects, variants of the literary language, the modern Ukrainian literary language), by root accentuation sequence and shifting

¹² Винницький В. Українська акцентна система : становлення, розвиток. Львів. 2002. Р. 470.

¹³ The same. Р. 475.

the stress to the flexion in the Presence form of the first person singular in Boyko and local Upper Dniesterian subdialects, which was caused by rhythmic order of song texts: *бáвити* “затримувати” (СБГ, I, 38) (< *b'aviti *b'avĩť) (а.р.а.) (Скл., 11), *збáвити* “позбавити” (СБГ, I, 295); *бáвити* “нянчить, займатися, бавитися з дітьми”; *baviti s'a* “гратися, забавлятися (про дітей)” (СКУТГ, 56); *зabáвити(си)* “те саме, що завгурéти(си)”; “затриматися, забаритися” (СГГ, 72); *збáвити* “зіпсути, пошкодити”; “довести до загину; знищити, убити”, *збавити долю* “збавити віку” (СГГ, 80); *бáвити* “гаяти, барити, тратити (час)” (УГР, 431); *дубáви* ели “додали” (УГПЗН, 23); *набáвитис'ї* “награтися, забаритися” (ДСсР, 24), *зabáвиу* “забавити” (ГБ, 178), *збáвит* “позбавити” (ГБ, 241); *збáвлет* “збавляти” (ГБ, 114); *збáвити* “забрати щось”, “вбити когось”; “позбавит, -чогось”; “забрати когó від чо́го” (Жел., 283); *бáвити* (Б. – Н., 48), *збáвити* “забрати”, “... віку, життя”; “знищити”; “зіпсувати, скалічити; підірвати”; “витратити намарно”; “позбавити” (Гр. II, 121), *бáвитися* (Гол., 15), *зabáвитися* (чим) “мати що-небудь як забавку або розвагу”; *діал.* “затриматись” (СУМ, III, 14); *збáвити* “зменшити кількість чого-небудь, знизити щось” // “зменшувати ступінь вияву, інтенсивність чого-небудь”; *розм.* “віднімати що-небудь у когось, залишати без чогось”; *розм.* “пошкодити, зіпсувати що-небудь” // “скалічити”; *розм.* “доводити до загину, знищувати, губити”; *розм.* “витрачати без користі, марно” (СУМ, III, 424), *бáвити* (УЛВН, 32), *бáвити(ся)* (Орф., 31); *але:* *zabáвитис'а* “забавитися”; “забаритися”: *Йа до своїй діученіці хóдом забавл'ус'а* (СБГ, I, 258); *Забавлю́ се* “забавлятися”: ...мамунейко я не забавлю́ се... (ГБ, 118). It is interesting to note that the rhythmic pattern of the illustrative phrase, spotted by the lexicographic source of the southeastern variant of the Ukrainian literary language, in the defined verbate also confirms accent displacement to the Presence flexion, despite the marked root accent in the head word of the dictionary article: *zabáвитися, -влюся, -вишся* “забавитися; розважитися”; “затриматися”: *Пусти, мати, погуляти, я не забавлюся, – тільки хлопців потуманю і назад вернуся* (Чуб. V, 685) (Гр. II, 2).

The second (substantival) derivate *брíтвити* is marked by the usage range width (Boyko, Maramures and Hutsul subdialects, variants of the literary language), morphological (*брíтвати, брítити, брíти*) and accent variance (root and suffix-root), which enabled its establishment in the modern Ukrainian literary language. In Boyko sundialects all its morphological variants mark root accent, which correlates with the late

Proto Slavic barytone accent paradigm of the motivating substantive (**br'itvā* (a.p.a.) (Скл., 536): *бр'ітв'ити*, *бр'ітв'ати* “голити” (Км., 2, 186), *бр'ітв(ф)ити* “голити”, *бр'ітв'и(а)ти(ся)* “голитися” (СБГ, I, 72), *побр'ітв'ити* “поголити” (СБГ, II, 86). In the modern local Maramures subdialect the verb asserts stress shift from the root to the stem class suffix in the Infinitive, which is motivated by accent analogy to the verbs of the oxytone accent paradigm: *брыт'іти*, *брычу*, *брытиш* “брити” (Саб., 30). Hutsul lexicographic sources state (with grammatic paradigm incompleteness, as it is in the Galician variant of the literary language) its thematic affix stressed: *брытв'іти*, *брыт'іти*, Hutsul “голити” (Голов., 373), *брыт'іти* (*брытв'іти*) “голити”; “гладенько косити”; “випасати (про овець, корів)” (СГГ, 30); *брыт'іти* “голити” (МСГГ, 17). In the Galician variant of the literary language the verb under analysis represents, together with morphological, accent variance, correlating with accentuation features of Boyko and Hutsul subdialects: *бр'ітв'ати*, *бр'іти*, *брыт'іти* (Ф) (Жел., 44), *бр'ітв'а(у)ти*, *бр'ітити*; – псл. *briti* “різати чимось гострим”, пов'яз. з іс. **vher-* “терти, скребти, різати”, **bhri-*, **bhrēi-*; – спор. з дінд. *bhrīñāti* “поранити” (ЕСУМ, I, 260).

The regionalism (Hutsul subdialects) *в'аб'іти* despite the predominance of root accentuation sporadically reveals accent variance as well as fixedness in the literary language variants: *в'аб'іти* “манити, принаджувати” (СГГ, 32) < *v'abitī* **v'abītŭ* (a.n.a.) (Скл., 12), *в'абити* “приваблювати, манити” (МСГГ, 19), *в'абити* “замислювати тайно на когось зло” (Б.-Н., 66), *в'абити* “манити, притягувати” (Голов., 379; Пі, 28; Жел., 53), *в'абити* “манити, притягувати” (Гр. I, 120), *в'абити* (Гол., 36; УЛВН, 62; Орф, 62).

The derivatives of the verb nest *вітрити* (with the usage range width – Boyko, Maramures and Hutsul subdialects) also show accent variance. In Boyko, Maramures subdialects and the Galician variant of the literary language it represents the sequence of preserving the old barytone accent paradigm: *вітрити*, *вітрит* “нюхом шукати”; поль. *wietrzyć* (СБГ, I, 132) < **v'ětriti* **v'ětrītŭ* (a.p.a.) (Скл., 12), *звітритися* “сказитися” (СБГ, I, 300), *вітритися* “бути переповненим енергією”; “порушувати норми поведінки людини” (Саб., 39). *вітрити* “нюхати (про сарну)” (ДСсБ, 12), *вітрити* “провітрювати” (Жел., 108), *провітрити* (Жел., 767).

In Hutsul subdialects it functions with root and stem class suffix accentuation (with paradigm incompleteness): *вітр'іти* “винюхувати щось у повітрі (перев. про тварин)” (СГГ, 39), *вітр'іти* “винюхувати” (МСГГ, 27).

In the southeastern variant of the literary language the postfix and prefix verbates are characterized by accent uncorrelation with the motivating verbate. The former two by analogy to the verbs of the mobile accent paradigm demonstrate root accentuation, correlative with their accentuation features in Carpathian subdialects, and the motivating verbate demonstrates root-flexion accentuation, correlative with Hutsul dialects: *ві́три́ти, -рю́, -рю́ш* “нюхати повітря (про собак)” (Гр. I, 242), *ві́три́тися* “бути в неспокійному стані. – К. М.”: Собаки *ві́трились*, тоді то я і взяв од собак вила. (Гр. I, 242), *прові́три́ти* “прові́три́ти” (Гр. III, 460).

In the modern Ukrainian literary language, the motivating desubstantive by analogy to its stressing in the southeastern literary standard, asserts suffix-flexion accentuation; the postfix desubstantive proves variant (root and suffix-flexion) accent and prefix desubstantive proves root accent, correlative with the accentuation features of Carpathian dialects: *ві́три́ти, -рю́, -рю́ш, -имó* (Орф., 114), *ві́три́тися, ві́трию́ся, ві́трию́ся, ві́тримо́ся* (Орф., 114), але: *прові́три́ти* (Погр., 453, УЛВН, 517, Орф., 609).

The verbate *па́рити* despite root accent sequence is distinguished by the accentuation of the initial, newly formed, second person plural flexion syllable in the Imperative, the appearance of which is caused by accent shift from the root to the former reduced: *па́рити, па́р'у, -рит* “*парити*”, (*i*)*s=па́рити* “розпарити (зелень)” (СКУТГ, 139) < **p'ariti *p'arĩť* (а.р.а.) (Скл., 11), *па́рити* “ошпарювати”; “пекти (про спеку)”;
“кип'ятити (молоко)” (Саб., 218), *сна́риу* “попекти” (ГБ, 90), *парі́те* “парити (молоко)”:...но *парі́те* молоко... (ГБ, 95), [*parıty, páryt* “парити”] (SH, 156), *па́рити* (Жел., 602), *па́рити, па́рю, па́риш* (Гол., 271), *па́рите, па́рю, па́риш, па́рте* (Орф., 483).

The verb *пестити* in modern central Boyko, the local eastern Boyko, Maramures and western Hutsul subdialects preserves the old root accentuation: *пéstiti, -šču, -stit* “гладити, пестити” (СКУТГ, 142) < **p'ěstiti *p'ěstĩť* (а.р.а.) (Скл., 11); *пéститися* “захоплюватися конкретною працею, ретельно її виконувати” (СГЦБ, 342), *пéститися* “леститися”; “викликати до себе любов, співчуття” (Саб., 228), *попéститися* “ластитися, пеститися якийсь час”; “якийсь час викликати до себе любов, співчуття” (Саб., 258), *пéстити* “доглядати; ніжити; няньчити” (МСГГ, 137).

In a lexicographic source of the Galician variant of the Ukrainian literary language the defined verb represents the productiveness of the derivation nest, whose constituents, not without the influence of central and southern Ukraine live folk language (*песті́ти* “пестити, леліяти,

няньчити” (Б.-Н., 277), *нестити* (Пі, 184), have successively stressed stem class suffix accent (with the grammatic paradigm incompleteness), which is caused by accent analogy to the verbs of the oxytone accent paradigm: *нестити* (Жел., 630), *понестити* (Жел., 703), *рознестити* (Жел., 826).

In the southeastern variant of the literary language the derivatives of the defined derivation nest do not correlate. Thus, the motivating verbate represents suffix-root accentuation (with first person singular Presence flexion accent), and the prefix verbate throughout the whole grammatic paradigm represents root accentuation: *нестити*, *нещу*, *нестити* “ніжити, леліяти; няньчити” (Гр. III, 148), *понестити*, *-нещу*, *-сти*ти “поніжити, полеліяти” (Гр. III, 327). Both of the verbs throughout the whole grammatic paradigm, except the Infinitive of the motivating verb, in the Ukrainization period variant of the Ukrainian literary language prove accent variance. The motivating derivate is distinguished by accentuation variance (root and suffix-root), and the derivative is noted by root accentuation sequence. The former accent type correlates with its accent peculiarities in the southwestern supradialect, and the latter does in both the Galician and the southeastern variants of the Ukrainian literary language. Such accentuation can reflect the tendency towards collaborative basis for establishing literary norms: *нестити*, *-щу*, *-сти*ти (Гол., 283), *понестити*, *-нещу*, *-сти*ти (Гол., 283).

In the modern Ukrainian literary language both of the derivatives reveal the identity of variance accentuation – root and suffix-root (with the first person singular Presence flexion accentuation). The former variant originates from the barytone accent paradigm, and the latter belongs to accent acquirement of the Ukrainian language proper: *нестити*, *нещу*, *нестити* (Орф., 509), *понестити*, *-ещу*, *-естити* (Орф., 566).

Therefore, the sequence of root accentuation of the defined derivation nest verbs in the southwestern dialects of the Ukrainian language is caused by rootedness into the barytone accent paradigm which correlates it with accent features in most of Slavic languages. Suffix-root accentuation (with the first person singular Presence flexion accent) correlates with its accentuation features in the Bulgarian language. Suffix-flexion accentuation has formed on the ground of the southeastern variant of the modern Ukrainian literary language: *нестити* “*нестити*”, *неститися* “(про старших дітей) уживати властивих переважно малим дітям інтонацій і вимови слів” (Ме); – Russian *нестивать* “*нестивати*”, Belarussian *нестиць* “*нестити*”, др. *нестивати* “*виховувати*”, Polish *nieścić* “*нестити*”, Czech *pestit* “*вирощувати, виховувати*”, Slovak *pestovat* “*нестивати*”, Upper Sorbian *pestić* “*доглядати, виховувати*”,

“доглядати”, Lower Sorbian *přestować* “тс.”, Bulgarian [*пестя*] “економлю, бережу”, м. *песту* “економить, зберігає”, Slovenian *pěstovati* “доглядати”; – псл. *pěstiti* “годувати”, formed from *pěšť* (< **pettŷ*) “їжа” (ЕСУМ, IV, 360).

In the dialects under investigation there has been found a single hutsulism which unlike the Galician variant of the Ukrainian literary language represents shifting the accent to the stem class suffix (with the grammatic paradigm incompleteness): *здоровіти* “поздоровляти” (СГГ, 82) (< **zъdořviti* **zъdořvitiŷ* (а.р.а.) < **zъdořvŷ* (а.р.а.) (Скл., 309), *здорóвиту*, *здорóвлю* (Жел., 296), *оздорóвиту* “уздорóвиту” (Жел., 562), *поздорóвиту ся* (Жел., 681); *уздорóвиту* / *уздоровляти* (Жел., 1005), *здорóвиту*, -*влю* “поздоровляти” (Жел.) (Гр. II, 146), *здорóвиту*, -*влю* (СУМ, III, 547; Орф., 267).

Despite its usage regionality (western Boyko and the modern local Boyko subdialects), the verb *морóзиту* is distinguished by derivational nest productiveness, by fixedness in the literary standards as well as by the variance of accent types (root and suffix-root), the latter being motivated by accent analogy to the verbs of the oxytone accent paradigm: *заморозітися* “перемержнути” (СБГ, I, 277) < **moržiti* **moržitiŷ* (а.р.б.) (Скл., 11), [*moróziti* / *morozíti*]: *za=moróziti* / *za=morozíti*, *zamoróžu* / *zamorožú*, *zamorózit* / *zamorožít* “заморозити”; *v'id=moróziti* “відморозити” (СКУТГ, 125).

In the Galician variant of the Ukrainian literary language the components of the derivational nest represent accent uncorrelation of the motivating and the prefix derivatives. The motivating derivative is characterized by preserving the old (root) accentuation, and the derivative derivatives are marked for their acquiring suffix-root accentuation, which is caused by analogy to accenting the verbs of the former oxytone accent paradigm: *морóзиту* (Жел., 453), *заморозіти* (Жел., 257), *наморозіти* (Жел., 484). One of the derivated derivatives is also distinguished by prefix accent, which is conditioned by derivational factors (acquiring the seme of “process incompleteness”): *пóморозіти* “заморозіти” (Жел., 698).

In the southeastern literary standard, and thus in the modern Ukrainian literary language, all of them are characterized by root accent prevalence: *морóзиту* “морозити” (Гр. II, 445), *заморóзиту* / *заморóжувати* “заморозити” (Гр. II, 68), *переморóзиту* “переморозити” (Гр. IV, 128), *поморóзиту* “поморозити” (Гр. IV, 299), *приморóзиту* / *приморóжувати* “приморозити” (Гр. IV, 427), *розморозіти*, -*жу*, -*жиш* “спричинитися до розтаювання” (Гр. IV, 52), *морóзиту* (Погр., 307, Орф., 381), *заморóзиту* (Погр., 197, Орф., 239), *обморóзиту*

(Погр., 351, Орф., 452), *приморóзити* (Погр., 445, Орф., 598), *розморóзити* (Орф., 659).

In the Proto Slavic language, the *-iti* verbs, formed from the barytone accent paradigm names, took the barytone accent paradigm: [Дыбо 1981, 104, 153] (**pořiti* **pořiti* (a.p.a. II. 5.3) < **pořxь* (Скл., 308): *полóшити* “*лякати*” (СГГБ, 139); *полóшити* “*лякати*” (СГГ, 153); *полóшити* “*лякати, розганяти (в основному птахів)*” (МСГГ, 148), *полóхати* “*лякати, страшити*” (Пі, 290), *полохатися, -хаться* “*боятися, труситися*” (Пі, 291), *полóшити* / *полóхати, -ся* “*полóхати*” (Жел., 692).

Lexicographic sources representing the southeastern variant of the Ukrainian literary language as well as the literary standard of the Ukrainization period and the modern literary language, fix it with suffix-root accent type, with the shift of accent marker to the flexion in the Presence singular: *полош́ити, -ш́у, -шиш* “*сполохувати*” (Гр. III, 288) / *полóхати, -хаю, -єш* “*лякати*” (Гр. III, 288); *полош́ити, -ш́у, -лóшиш* (Гол., 303) / *полóхати, -хаю, -хаєш* (Гол., 303), *полош́ити(ся), -ш́у(ся), -лóшиш(ся)* / *полóхати(ся), -хаю(ся), -хаєш(ся)* (Орф., 557). Apropos, the thematic suffix accent in the Infinitive can serve as a marker of correlation with the Slovenian derivate: *plašiti* “*полохати*” (ЕСУМ, IV, 502). The modern local eastern Boyko subdialect in its prefix derivatives attests to the deepening of the accentuation processes – shifting the accent to the flexion in all forms of the Presence: [*pološiti*: (i)s=*pološiti s'a*, (i)s=*pološú s'a*, (i)s=*pološít s'a* “*злякатися*”] (СКУТГ, 149).

Thus, the accentuation variance of Structural Class IX verbates within the former barytone accent paradigm in the southwestern dialects of the Ukrainian language belongs to accent processes of low productiveness (characterizes only 7 derivatives). They are traced only on the level of one dialect (western Boyko and local Upper Dniesterian (“говори батюків”), on the level of two dialects (Boyko and Hutsul dialects), on the level of dialects and literary standards. The verb *бавитись* singles out with its Presence 1-st person sing. accentuation only in western Boyko subdialects, which is motivated by the rhythmic order of “kolomyyka” pattern. In western Boyko subdialects the verbate *морозити* represents accent shift to stem class suffix (with grammatic paradigm incompleteness), and in the modern local eastern Boyko dialect it represents root (old) and suffix-flexion accent shift (by analogy to the derivatives of the mobile accent paradigm). The polyaspectivity of the defined derivate accent processes is related to the character of the Proto Slavic syllable composing sonant *p*. The sporadicity of stress shifting to the stem class suffix is also

characteristic of the 2-nd person plural imperative form of the verbate *нарити* in local Upper Dniesterian subdialects, which is synchronized with the repetitive vocalization of the reduced vowel (*нарі́те*). The verbs *вабі́ти*, *бриві́ти* (*бриті́ти*), *вітрі́ти*, *здорові́ти*, despite the sequence of root accentuation in Boyko subdialects, in Hutsul subdialects represent stress shifting to the thematic affix. The components of the derivation nests throughout most of the defined verbs in the literary variants of the language (Galician, southeastern and the modern Ukrainian literary language) attest to accentuation variance or stress uncorrelation of the motivating and derivative derivatives.

2. Accent variance of oxytone accent paradigm verbs

The verbates of the late Proto Slavic oxytone accent paradigm reveal a lower degree of variance accentuation actualization: *лю́тітися*, *се́рдітися*, *сі́літи*, *поту́жіти*, *хо́піти*; *блі́зіти*, *ні́зіти*, *кінчі́ти*. Throughout the whole grammatic paradigm they prove the predominance of root and the sporadicity of variance accentuation. The majority of them in the southeastern variant and thus in the modern Ukrainian literary language are characterized by suffix-flexion or suffix-root and rarely by variance accentuation.

The former verbate is marked by root stress in the Hutsul subdialects, which is caused by stress analogy to the verbs of the former barytone accent paradigm (with the absence of accent marker in Boyko subdialects): *олю́тити* // *осе́рдити* “розлю́тити, сильно розгнівати когось на (когось)” (СГГ, 138), *лю́титися* / *л'утуватис'а* “сердитися; скаженіти”; “сильно холо́діти” (СБГ, I, 423) < *l'ūtīi *l'ūtīi (a.p.b.) (Скл., 12). In the both variants (Galician and southeastern) of the literary language they prove the root accentuation type, which correlates them with Hutsul subdialects: *лю́тити* (Жел., 420), *олю́тити* “розлю́тити” (Жел., 578), *лю́тити*, *-чу*, *-тиш* “злити, дразнити” (Жел.) (Гр. II, 390).

Yet, in the modern Ukrainian literary language the derivatives of the defined nest attest to the accentuation variance. Most of the lexicographic sources present them with suffix-flexion accentuation (with the prevalence of the Galician source of the illustrative material in the 11-volume dictionary), which is motivated by accent analogy to the verbs of the former mobile accent paradigm: *лю́тити*, *лючу́*, *-тіш* (Погр., 287, УЛВН, 316), *лю́тити*, *лючу́*, *-тіш* “доводити до розлюченості, гніву; дуже сердити” (СУМ, IV, 574), *лю́титися*, *лючу́ся*, *люті́шся* “бути розлюченим, гнівним; дуже сердитися”; “бути надзвичайно сильним (про мороз, погоду тощо)” (СУМ, IV, 574), *олю́титися*, *олючу́ся*,

олюті́шся, діал. “розлютуватися” (Фр. I, 1955, 172) (СУМ, V, 691). Other sources fix them with variance accentuation – suffix-flexion and suffix-root, the former being an “accentuation acquirement” of the Ukrainian lexicography of the XX-th century, and the latter representing rootedness into the Proto Slavic language community: *люті́ти*, *лючу́*, *люті́ш*, *лю́тимó* (Орфоеп., 317, Орф., 355); *олюті́тися* “розлютувати,ся” (Нед.), [*влю́титися*] “розсердитися, спалахнути гнівом” (Жел.), *люті́ти* “сердити, злити”, *люті́тися* “сердитися; бути дуже сильним (про мороз, негодю)” (ЕСУМ, III, 329).

Despite the usage range width (Boyko, local Maramures, Hutsul subdialects and variants of the literary language), the verbate *се́рдитися* is marked by root accentuation prevalence, which is motivated by accent analogy to the verbs of the barytone accent paradigm which became a norm in all the variants of the literary language. In western Boyko subdialects it proves variance accentuation (root and suffix-root), the former belonging to the accent features of the Ukrainian period proper, and the latter representing rootedness in the oxytone accent paradigm: *се́рдитися*, *се́рдітис'а* “сердитися”: *Она с'ї так на мене сердит, шчо л'ак л'аченний*. (СБГ, II, 211) < **sъrditi* **sъrdītь* (a.p.b.) (Скл. 2, 12), *осе́рдитися* “розсердитися”, cf. also *озло́ститися* (СБГ, II, 25), *се́рдіти* “сердити, дратувати”, [*deráti*], *drazníti*, *séрдіти s'a* “сердитися”, *на=се́рдіти s'a* “розсердитися” (СКУТГ, 164); *розсе́рдити* / *розсе́ржовати* “привести кого-небудь у стан роздратування, обурення, гніву” (Саб., 319), *осе́рдити* “розлютити, сильно розгнівати когось на (когось)” (СГГ, 138); *се́рдити* (Жел., 861), *осе́рдити(ся)* (Жел., 587); *се́рдити*, “дратувати” (Гр. IV, 115); *осе́рдити*, рідко “те саме, що розсердити” (СУМ, V, 759); *се́рдити* “сердитися” (Нед.); –**псл.** **sъrditъ*, **sъrdiyтъ*, derivative formation from the noun **sъrdь(ьce)* “серце”, as серце (the heart) was believed to be the center of emotions, esp. rage (ЕСУМ, V, 217).

The components of the derivation nest *хоні́ти* (<**xopiti* **x'opītь* (a.p.b.) (Скл., 12) in the dialects under investigation also represent accentuation variance. In western Boyko subdialects it is characterized by the productiveness of the word-forming nest, the derivates of which attest to suffix-root accentuation, which originates from the oxytone accent paradigm (with the sporadicity of root accentuation, caused like in Transcarpathian subdialects¹⁴, by derivational processes, namely by acquiring the seme of “action incompleteness and partiality”). The modern central Boyko subdialects represent it with root, Ukrainian proper

¹⁴ Верхратський І. Знадоби до пізнання угорско-руських говорів. Part 1. Говори з наголосом движним. Львів. 1899. Р. 53, 57.

accentuation, motivated by analogy to the barytone accent paradigm verbs: *хоп[́]ти, хоп[́]ну* “швидко взяти”; “небагато, на швидку руку з’їсти або випити” (СБГ, II, 344), *вхоп[́]ти* “вхопити”; “(небагато) з’їсти або випити” (СБГ, I, 152), *п[́]охоп[́]ити* “на короткий строк позичити щось”; “вкрати”; “зрозуміти” (СБГ, II, 128), *прохоп[́]тися, -ті с’а, -ти с’е, пр[́]охоп[́]уєс’а* “прочунятися, прокинутися” (СБГ, II, 157), *схоп[́]ти* “зірвати, здерти” (СБГ, II, 269), **but:** *хоп[́]ити, -плю, -пиш* “схопити, ухопити” (СГЦБ, 497). In Hutsul subdialects the only postfix derivate is presented without stress marker, and in Upper Sannian subdialects it is marked with the stem class suffix accented: [*schopyty sy* “зірватися”] (SH, 19), *п’ітхоп[́]у* “підхопити” (УГПЗН, 19).

In the Galician variant of the Ukrainian language all its prefix derivates represent, like in the central Boyko subdialects, root accentuation: *перех[́]ити* (Жел., 627), *пох[́]ити* (Жел., 727), *прих[́]ити ся* (Жел., 763), *сх[́]ити* (Жел., 941), *ух[́]ити* (Жел., 1022).

In the southeastern variant of the Ukrainian literary language, and thus in modern Ukrainian, as well as in western Boyko subdialects, all the derivative derivates assert suffix-root accentuation (with the Presence 1-st person sing. flexion stressed): *пох[́]ити, -пл[́]ю, -пиш* “схопити, відібрати, прийняти, зрозуміти” (Гр. III, 388), *прих[́]ити, -пл[́]ю, -пиш* “прихопити” (Гр. III, 450), *сх[́]ити, -пл[́]ю, -пиш* (Орф., 740), *ух[́]ити(ся), -опл[́]ю(ся), -опиш(ся)* (Орф., 859).

The substantive derivate *кінчити* is distinguished by the width of usage range (subdialects of the Carpathian, Bukovynian-Upper Dniesterian and Podillya-Volyn subgroups, variants of the literary language), by the productiveness of the derivational nest in the literary language variants, by the perfective grammeme and semantic correlativity with one root derivates of Structural Class III and even Structural Class I with its (the derivate *кінчити*) derivatives. In most of the dialects of the supradialect under investigation the verb defined represents root accentuation sequence which is motivated by levelling the Infinitive accent to the Presence forms, correlating with stress peculiarities of the motivating substantive in South Slavic languages (*кінець*; – Russian *кон[́]ец* “кінець”, Belarussian *кан[́]ец*, Polish, Slovak *koniec, kones*, Upper Sorbian *kónс* “тс.”, Lower Sorbian *kóńс* “кінець; початок”, Serbo-Croatian *ко[́]нац* “нитка; кінець, край”, Slovenian *kónes* “кінець; початок; ціль; нитка” (ЕСУМ, II, 447): *к[́]ончити* “скінчити”. Cf. Russian *кон[́]чить* (СБГ, I, 374), *к’ін[́]чіти, к’ін[́]чи* “кінчити” (СКУТГ, 99), *к[́]ончити, к[́]ончу, к[́]ончиш* “закінчити” (Саб., 149), *к[́]ончитися, к[́]ончус’а, к[́]ончис’а* “закінчитися” (Саб., 149), *к[́]інчити* “завершити” (Гов., Хот., 345), *к[́]ончилоси* (Гов., Хот., 346), *зак’ін[́]чиу* (Гов., Вінн., 404).

In the modern Hutsul and Upper Sannian subdialects the verb under analysis is marked (with a lower degree of usage productiveness) by stem class suffix accent, and rarer by root morpheme stress, which correlates with the oxytone accent paradigm of the motivating substantive (**kopъсь < *kop'ъ* (a.p.b.) (Скл. 1, 226): *закѡнчѣти* “закінчувати, загострювати” (Голов., 566), *конч'ѣтис'и* “кінчатися, помирати” (МСГГ, 83), *зак'інчѣѣ* “завершити навчальний процес за один навчальний рік” (УГПЗН, 14), *зак' інчу* “отримати документ про здобуття освіти” (УГПЗН, 16).

The lexicographic source of the Galician variant of the Ukrainian literary language successively presents all the components of the derivational nest with the stressed stem affix (the grammatic paradigm being traditionally incomplete), tending to the oxytone accent paradigm of the motivating substantive: *кінчѣти / кінчѣти* (Жел., 346), *закінчѣти* (Жел., 249), *покінчѣти* (Жел., 684), *скінчѣти* “закінчити” (Жел., 872).

The verbates of the defined derivation nest in the southeastern variant of the Ukrainian literary language represent the sequence of suffix-flexion accentuation: *кінчѣти, -чѣ, -чѣш / кінчѣти, -чѣю, -ѣш* “кінчити”; “добити” (Гр. II, 245), *закінчѣти, -чѣ, -чѣш* “закінчити, скінчити” (Гр. II, 48), *покінчѣти, -чѣ, -чѣш* “закінчити, скінчити” (Гр. III, 271), *скінчѣти, -чѣ, -чѣш* “закінчити” (Гр. IV, 135).

In the variant of the Ukrainization period Ukrainian literary language the derivates of the defined nest exhibit both suffix-flexion and suffix-root accentuation, correlating with the accentuation specifics of correspondingly the southeastern or Galician variants of the Ukrainian literary language: *кінчѣти і скінчѣти, -чѣ, -чѣш* (Гол., 171), *докінчѣти, -чѣ, -кѣнчѣш* (Гол., 103), *закінчѣти, -чѣ, -кѣнчѣш* (Гол., 128).

The fixedness of the motivating verbate and a number of derivative verbates with suffix-flexion accentuation happened owing to the lexicographic tradition: *кінчѣти, -чѣ, -ѣш* (Погр., 251, СУМ, IV, 167, УЛВН, 277, Орф., 309); *покінчѣти, -чѣ, -чѣш* (УЛВН, 473, СУМ, VII, 25, Орф., 552); *прикінчѣти, -чѣ, -ѣш* (Орф., 596); *скінчѣти, -чѣ, -чѣш* (УЛВН, 605, СУМ, IX, 269, Орф. 697).

Only perfectives with prefixes *за-* (*с-*) and *по-* in some lexicographic sources are presented with accentuation variance: *закінчѣти, -чѣ, -ѣш і закѣнчити* (Погр., 192), *скінчѣти, -чѣ, -чѣш і скѣнчити* (Погр., 525), *закѣнчити, -ѣнчѣ, -ѣнчѣш* (СУМ, III, 144, Орф., 233), *but: закінчѣти, -чѣ, -чѣш* (УЛВН, 210); *покінчѣти, -чѣ, -чѣш і покѣнчити* (Погр., 421).

Thus, accent uncorrelation of the analysed derivational nest's components in the modern Ukrainian literary language, even though sporadic, is motivated by crossing the accentuation tendencies of both

variants of the literary language and the southwestern dialects of the Ukrainian language.

In the dialects under study, variance accentuation is discovered by verbates belonging to the two derivational nests, whose accentuation originates from the oxytone accent paradigm of the motivating short adjectives: *блízúти* (< *blǐzъ́ (a.p.b.) (Скл. 1, 140), *ни́зúти* (< *nǐzъ́ (a.p.b.) (Скл. 1, 140).

In the modern local western Boyko subdialect the verbates of the first derivational nest represent variance (root and suffix) accent of the infinitival forms and root accent of the presence forms. Root accentuation belongs to the modern tendencies of the accentuation system of the Ukrainian language, which has been caused by accent analogy to the verbs of the barytone accent paradigm, and suffix-root accentuation originates from the late Proto Slavic oxytone accent paradigm: [*blǐziti* / *blizǐti*]: *pri=blǐziti s'a* / *pri=blizǐti s'a*, *pri=blǐžu s'a*, *-zit s'a* “наблизитися” (СКУТГ, 60). In western Boyko subdialects its only prefix derivate represents stem affix accentuation: *поблизúти* “ближче посунути” (СБГ, II, 85). In Hutsul subdialects the constituents of the defined nest are presented without the accent marker: *blǐzyty (sy)* “зблизити(ся), [зближати(ся)]”. Пор. *blǐzyty sy*, *nabǐzyty sy*, *zblǐzyty sy* (SH, 13). In the Galician variant of the Ukrainian literary language the derivates mentioned assert accentuation identity with western Boyko subdialects, namely stem class suffix accent (with the grammatic paradigm incompleteness): *близúти* (Котл.) (Жел., 33), *зблизúти* (Жел., 285), *поблизúти* (Жел., 665).

Instead, lexicographic sources of the southeastern variant of the Ukrainian literary language, and thus of the modern Ukrainian literary language, spot them with successive root accentuation, which is conditioned by paroxytonic accent displacement from the thematic suffix under the influence of accent analogy to the verbs of the barytone accent paradigm: *блízити* “наближати” (Гр. I, 73), *наблízити* “приблизити” (Гр. II, 464), *блízити* (Орф., 51), *зблízитися* (Орф., 260), *наблízити* (Орф., 386).

Being motivated by the short adjective of the old oxytone accent paradigm, the components of the second derivational nest demonstrate accent uncorrelation. Thus, the motivating non-prefix verbate *низити* in western Boyko subdialects proves the tendency to preserving the old suffix-root accentuation, and its prefix derivates (with accent of one of them not being marked) asserts the new root accentuation caused by accent analogy to the verbates of the barytone accent paradigm: *ни́зúти* “знижувати” (СБГ, I, 489), *зни́зити* “нижче зсунути, зробити щось

нижчим” (СБГ, I, 316); *нані́з’ати, нані́зати* “нанізати”; “(борг) зробити” (СБГ, I, 471); *понізити* “знизити”, “зробити нижчим” (СБГ, II, 112). In Hutsul subdialects it belongs to a rare formation with no accent marker, which is probably explained by its transformation from Boyko subdialects: *пузу́ту су* “обнизитися, понижуватися, спадати” (SH, 142).

A lexicographic source of the Galician variant of the Ukrainian literary language in one-root verbates of the analysed nest also asserts accent uncorrelation of the motivating and prefix derivatives – suffix-flexion and suffix-root correspondingly: *низі́ти, нижу́, низі́ши* (Жел., 528), *знизі́ти* (Жел., 310), *але: понізі́ти, поні́жу, поні́зиши* (Нед., 700), *принізі́ти ся* (Нед., 751), *пронізі́ти, -ні́жу, -ні́зиши* (Нед., 774).

Analogically, in the southeastern variant of the Ukrainian literary language the verbates of the noted derivational nest prove accent uncorrelation of the motivating and prefix derivatives. The prefixless verb is characterized by root accentuation, caused by accent analogy to the verbates of the barytone accent paradigm. Prefix formations represent variance (suffix-flexion and root) accentuation. The former is motivated by stress analogy to the verbs of the mobile accent paradigm: *ні́зити, ні́жу, -иши* “понижувати” (Гр. II, 563), *знизі́ти, -жу́, -зі́ши / знижа́ти* “принізити, опустити”; “принізити” (Гр. II, 173), *понізі́ти, нижу́, низі́ши / понижа́ти* “понізити”; “принізити” (Гр. III, 311), *бу́т: прині́зитися, -жуся, -зи́ся / приніжа́тися* “опуститися нижче, понізитися”; “принізитися” (Гр. III, 429). Instead, in the modern Ukrainian literary language all the analysed prefix verbates prove the sequence of root accentuation: *зни́зити* (Погр., 226), *при́знизити* (Погр., 446), *зани́зити*, (УЛВН, 210), *прині́зити*, (УЛВН, 506), *зни́зити, -і́жу, -і́жеш* (Орф., 277), *прині́зити(ся), -і́жу(ся), -і́жеш(ся)*, (Орф., 599); [*ні́зити*] “понижувати”, *ні́жчати* “ставати нижчим”, *зни́зити, знижа́ти* (Ж.); *перенизі́ти* “дуже понізити” (Нед.), *поні́зити, понижа́ти, [понижа́ти]* “знизити, понізити” (Ж.) (ЕСУМ, IV, 86).

Thus, among the verbates of Structural Class IX oxytone accent paradigm accent variance as well as accent uncorrelation between the components of the derivational nests, is most productive in Boyko subdialects, as they belong to mixed and transitive subdialects between Upper Dniestrian, Pokuttya-Bukovynian, Hutsul, Transcarpathian and Upper Sannian dialect massifs. Accent variance is most fully observed in the structure of the derivational nests of verbs, represented in different dialects (subdialects) and language standards. Their constituents are distinguished by different accent variants prevalence – sometimes suffix-

root (late Proto Slavic), sometimes modern (Ukrainian proper) root or suffix-flexion, caused by accent analogy to the verbates of correspondingly the barytone or the mobile accent paradigms.

SUMMARY

In the article the formation of Structural Class IX (barytone ad oxytone accent paradigms) accent variance in verbs of the southwestern dialects of the Ukrainian language have been analyzed. The accentuation analysis of the defined verbs is performed in contrast with their derivational, phonetic and etymological features, as well as with their accentuation processes in the variants of the literary language, the modern Ukrainian literary language, as well as in other Slavic languages.

Accentuation variance of verbs in the southwestern dialects of the Ukrainian language correlates with their lingual existence (on the phonetic, lexico-semantic and semantic-grammatical levels), as well as with the accentuation features of South-West and South Slavic languages.

Accent variance is also motivated by extra-lingual factors, namely by crossing accent tendencies, which are inspired by migrational processes of Slavic and non-Slavic subethnoses, as well as by the dialectal spread geography.

Accentuation variance among the verbates of Structural Class IX is most productive in Boyko subdialects, as they belong to mixed and transitive subdialects among Upper Dniesterian, Pokuttya-Bukovynian, Hutsul, Transcarpathian and Upper Sannian dialectal massifs.

Accent variants are found on the level of a dialect group, a dialect and even a local subdialect (e.g. a local eastern Boyko subdialect of Torun village). In the dialectal (southwestern) accent variants different development stages of the Ukrainian language accent system are revealed, which is spot in the analyzed lexicographic sources.

Variance is the result of accentuation processes and tendencies and is optimally revealed in the structure of derivation nests. One of the accent variants of the southwestern dialects tends to the correlation with the accent norm of the modern Ukrainian literary language.

LEGEND

Small letters: **a.p.a.** – late Proto Slavic barytone accent paradigm, **a.p.b.** – late Proto Slavic oxytone accent paradigm, **a.p.c.** – late Proto Slavic mobile accent paradigm.

REFERENCES

1. Скляренко В. Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ. 2017. 702 с.

2. Задорожний В. Акцентні процеси в префіксальних дієсловах з колишніми редукованими кореня в сучасній мові. *Українська мова*. Київ. 2002. № 3. Ст. 65–80.

3. Задорожний В. Б. Видоутворення як причина акцентних змін у системі дієслова в українській мові. *Мовознавство*. Київ, 2002. № 4/5. Ст. 12–20.

4. Задорожний В. Б. Реконструкція акцентних процесів у префіксальних дієслівних утвореннях. *Мовознавство*. Київ. 2003. № 1. Ст. 66–76.

5. Задорожний В. Б. Про причину постійної наголошуваності префікса ви- в дієсловах доконаного виду. *Мовознавство*. Київ. 2003. № 4. Ст. 66–75.

6. Русанівський В. М. Закономірності наголошування дієслівних основ. *Сучасна українська літературна мова. Морфологія*. Київ. 1969. Ст. 319–325.

7. Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів. 2002. 576 с.

8. Пономаренко С. Особливості наголошування дієслів в українських говірках бузько-інгульського межиріччя. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. Ст. 36–39.

9. Іваночко К. Кореневе наголошування префіксально-суфіксальних дієслів із суфіксальною морфемою -и- в гуцульських говірках (на матеріалі короткого словника “Гуцульські говірки” Я. Закревської). *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 2012. Вип. XXXII – XXXIII. Ст. 135–145.

10. Іваночко К. Наголосові особливості суфіксальних вербативів недоконаного виду суфіксально-кореневого акцентного типу в південно-західному наріччі української мови. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія “Філологія”*. Дрогобич. 2015. Вип. 36. Ст. 50–68.

11. Іваночко К. Наголосові особливості суфіксальних дієслів кореневого акцентного типу в гуцульських говорах (на матеріалі діалектологічної праці М. Павлюка, І. Робчука “Українські говори Румунії: діалектні тексти”). *TeKa komisji polsko-ukraińskich związków kulturowych*. Lublin. 2016. Tom. XI. St. 50–60.

12. Іваночко К. Акцентуаційні особливості каузативів дев'ятого структурного класу з ад'єктивними основами пізньопраслав'янської рухомої акцентної парадигми в південно-західних говорах української мови. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія “Філологічні науки”*

(мовознавство). Збірник наукових праць. № 7. Дрогобич. 2017. Ст. 71–76.

13. Винницький В. М. Наголошування дієслів у поезії Івана Франка. *Укр. мова і література в школі*. 1981. № 8. Ст. 44–46.

14. Рязанова О. До проблеми акцентуації дієслів у поезії Івана Франка (суфіксально-флексійне наголошення, тип СФ). *Українське літературознавство: Збірник наукових праць*. 2006. Вип. 68. Ст. 219–226.

15. Легка Л. Акцентна система дієслів у поетичних творах Лесі Українки (у порівнянні з тогочасною та сучасною нормами): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук зі спец. 10.02.01 – “Українська мова. Київ. 2016. 20 с.

16. Григорчук-Коць Л. Лінгвістично-географічне дослідження українського діалектного простору. Нью – Йорк – Львів. 2012. 267 с.

17. Верхратський І. Знадоби до пізнання угорско-руських говорів. *Говори з наголосом движним*. Львів. 1899. Ч. 1. Ст. 1–74.

LEGEND

1. Б.-Н. – Білецький-Носенко П. Словник української мови. Київ. 1966. 421 с.

2. ГБ – Верхратський І. Говір батюків. Львів. 1912. 308 с.

3. Гов. – Говори української мови (збірник текстів). Київ. 1977. 590 с.

4. Гол. – Голоскевич Г. Правописний словник. Лондон, 1961. 451 с.

5. Голов. – Матеріали для словаря Малорусскаго нарѣчія. Мовознавство. *Науковий збірник Музею української культури в Свиднику*. Пряшів. 1982. Т. 10. Ст. 311–612.

6. Гр. – Словарь української мови: у 4-х томах. Київ. 1958. Т. I. 494 с.; 1958. Т. II. 573 с.; 1959. Т. III. 506 с.; 1959. Т. IV. 563 с.

7. ДСсБ – Горбач О. Діалектний словник села Бродина повіту Радівці (Румунія). *Південнобуковинська гуцульська говірка і діалектний словник села Бродина повіту Радівці (Румунія): Матеріали до української діалектології*. Випуск 4. Мюнхен. 1977. 102 с.

8. ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: у 7-и т. Київ. 1982–2012. 1982. Т. I. 630 с.; 1985. Т. II. 570 с.; 1989. Т. III. 549 с.; 2003. Т. IV. 652 с.

9. Жел. – Желеховський Є., Недільський С. Малорусско-німецький словар: У 2 т. Мюнхен. 1886. ТТ. I–II. 1117 с.

10. Кміт Ю. Словник бойківського говору. *Літопис Бойківщини* [перевидання часопису]. Львів. 2007. Випуск 2. Ст. 179–218.

11. МСГ – Піпаш Ю. О. Матеріали до Словника гуцульських говірок. Ужгород. 2005. 264 с.

12. Орф. – Орфографічний словник української мови. Київ. 1994. 864 с.
13. Орфоеп. – Орфоепічний словник. Київ. 1984. 629 с.
14. Пі – Словник живої народної, письменної і актової мови руськихъ югівцанъ Російської і Австро-Венгерської цесарії. Київ. 1882. 304 с.
15. Погр. – Погрібний М. Словник наголосів. Київ. 1964. 639 с.
16. Саб. – Сабодаш І. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. Ужгород. 2008. 478 с.
17. СБГ – Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок: У 2-х ч. Київ. 1984. Ч. I. 495 с.; Ч. II. 515 с.
18. СГГ – Гуцульські говірки. Короткий словник. Львів. 1997. 232 с.
19. СГГБ – Негрич М. Скарби гуцульського говору: Березови. Львів. 2008. 224 с.
20. СГЦБ – Матіїв М. Словник говірок центральної Бойківщини. Київ – Севастополь. 2013. 601 с.
21. Скл. 1 – Скляренко В. Г. Праслов'янська акцентологія. Київ. 1998. 342 с.
22. Скл. – Скляренко В. Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ. 2016. 702 с.
23. СКУТГ – Словарь карпатоукраинского торуньского говора. Москва. 2001. 216 с.
24. СУМ – Словник української мови: в 11-ти т. Київ. 1972. Т. III. 744 с.; 1973. Т. IV. 840 с.; 1974. Т. V. 840 с.; 1976. Т. VII. 723 с.; 1978. Т. IX. 916 с.
25. УГПЗН – Українські говірки південно-західного наріччя. Тексти. Упорядник та автор передмови Н. М. Глібчук. Львів. 2005. Ст. 12–33.
26. УГР – Павлюк М., Робчук І. Українські говори Румунії: діалектні тексти. Едмонтон – Львів – Нью-Йорк – Торонто. 2003. 782 с.
27. УЛВН – Українська літературна вимова і наголос. Київ. 1973. 724 с.
28. SH – Janów J. Słownik huculski [text]. Krakow. 2001. 302 s.

Information about the author:

Ivanochko K. M.,
Candidate of Philology,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Language,
Drogobych State Pedagogical Ivan Franko University
16 /3, A. Sheptytskyj str., Drogobich, 82104, Ukraine